

12. Hafta

Genel Deęerlendirme

SAN421 OSMANLI KONUT MİMARLIđI
DR. ÖđR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

Osmanlı coğrafyasında çoğunlukla Anadolu ve Rumeli'de görülen geleneksel Türk evinin menşei tartışmalı olsa da bilhassa 18 ve 19. yüzyıldaki örneklerle bakarak özgün karakterli bir biçim olduğu anlaşılır.

Bu evlerde ağırlıklı olarak ahşap malzeme kullanılmış; hımış ve bağdadi teknikleri uygulanmış; bazı duvarlar taş ve kerpiç malzeme ile inşa edilmiştir.

Türk evinde kat sayısı genel olarak zemin+1'dir. Bazı örneklerde zemi+2 kat da görülür. Nadiren zemin ile üst kat arasında bir ara kata rastlanır.

Evler bir avlu/bahçe içindedir. Avlu genellikle taş döşelidir. Zemin katta ahır, kiler, mutfak, depo gibi temel ihtiyaçları karşılayan mekanlar bulunur. Üst katlar asıl yaşanan mekanlara sahiptir.

Günümüz örneklerinde ahşap çatılar kiremitle örtülüdür. Cephelerde cumba ve çıkmalar çeşitlilik gösterir.

Plan tipleri olarak dış sofalı, iç sofalı ve orta sofalı örneklerle rastlanır. Plan tipinin uygulanışında bölge ve iklim şartları özelliklerinin etken olduğu söylenebilir de bu hususun her merkez için geçerli olduğunu söylemek mümkün değildir. 18. yüzyıldan 20. yüzyıla uzanan kronolojinin bu konuda etken olduğunu düşünmek gerekir.

Bu evlerin bilhassa oda düzenleri ve kullanımı önemlidir. Sofaya açılan her oda bir ailenin hemen tüm ihtiyaçlarını karşılayacak özelliklere sahiptir. Bir odanın temel elemanlarının genel olarak yüklük, gusülhane, dolap/nişler, raflar, ocak ve sedirler olduğu söylenebilir.

Türk evlerinde hem dış cephelerde hem de içerideki çeşitli birimlerde süsleme ile karşılaşılır. Maden, alçı ve taş süslemeler görülmekle birlikte en yoğun bezemeye sıvalı yüzeylerde ve bilhassa ahşap malzemede rastlanır. Kapılar, tavanlar , dolap ve yüklük cepheleri ahşap süslemenin en yoğun görüldüğü elemanlardır ve bunlar iyi incelendiği takdirde hem kronolojik gelişim hem de tipolojik özellikler sunar.